

VERBONDEN EN VERVREEMD – door WIM DEKKER

Boekpresentatie 14 juni, 20.00 uur, Bergkerk, Amersfoort.

Uitgeverij: Boekencentrum, Utrecht.

EEN PAAR ALINEA'S UIT HET WOORD VOORAF:

Dit boek kan gelezen worden als een vervolg op twee vorige boeken van mijn hand: *Marginaal en missionair. Kleine theologie voor een krimpende kerk* (2011) en *Tegendraads en bij de tijd*. Verder in het spoor van *Bonhoeffer* (2015). In deze twee boeken gaat het over de nieuwe missionaire context waarin de kerk in Nederland sinds enkele tientallen jaren verkeert en die de laatste jaren steeds meer manifest is geworden. Waar komt het voor de kerk en de gelovigen nu met name op aan? Hoe verwerken christenen het dat hun geloof door steeds minder mensen in eigen omgeving gedeeld wordt? Hoe houden ze het vol gemeente te zijn in een context van krimp? Hoe voorkomen ze dat ze moedeloos worden en zelf ook minder gaan geloven in hun eigen traditie, omdat die niet meer in trek lijkt te zijn?

Vreugde

Juist deze laatste vraag zet aan tot nieuw onderzoek van die traditie. Waarom geloven wij wat we geloven? En geloven we het ook echt? Hoe kostbaar is ons dan dit geloof? Om op deze vragen antwoord te geven, moeten we terug naar de bronnen. Een van de belangrijkste bronnen is het Nieuwe Testament, waarin ons verteld wordt over de vreugde die mensen ten deel viel toen ze volgeling van Jezus werden en gingen geloven, dat in Hem God zich ten volle had bekendgemaakt. Ze konden deze ontdekking niet voor zichzelf houden, maar gingen deze delen met allerlei soorten mensen. Van sommigen zou je denken dat ze goed voorgesorteerd stonden, zoals het Joodse volk, maar dat bleek anders te zijn. Anderen, die tot nu toe volkomen buitenstaander leken, kwamen soms op verrassende wijze tot geloof.

Areopagusrede

Met name het boek *Handelingen* legt getuigenis af van de allereerste christelijke verkondiging door de apostelen Petrus en Paulus en de reacties die daarop kwamen. Een van de meest beroemde en steeds opnieuw bediscussieerde hoofdstukken in dit bijbelboek is hoofdstuk 17:15-34, Paulus in Athene op de Areopagus. Wat hier wordt verteld, heeft mij al jarenlang zeer geïntrigeerd. Ik heb er verschillende keren over gepreekt. Toch had ik het gedeelte niet eerder helemaal theologisch doordacht en onderzocht met het oog op de missionaire praktijk vandaag. Ik vond dat een extra uitdaging, omdat ik in de loop der jaren de Areopagusrede tientallen keren voorbij zag komen in discussies over de vraag of er bij mensen wel of niet een aanknopingspunt is voor het christelijk geloof. De ene partij zei dan: we moeten met veel meer respect en verwachting omgaan met wat er aan wijsheid en religieuze belangstelling bij mensen aanwezig is. Paulus sloot in zijn prediking aan bij een pantheïstische dichter. Hij ging heel ver in het verbinding zoeken met wat zijn hoorders al wisten en dachten. De andere partij zei precies het omgekeerde: wanneer Paulus al geprobeerd heeft een brug te slaan naar zijn hoorders via de dichter Aratus, dan heeft dat toch niets uitgehaald. Want als hij eenmaal bij de kern van zijn boodschap, de opstanding van Jezus, is aangekomen, haakt iedereen af. 'Paulus heeft het later ook nooit meer zo gedaan', werd er dan soms nog bij gezegd. Later is hij 'gewoon' de dwaze prediking van het kruis gaan brengen, zoals hij zegt in 1 Korintiërs 2. Hij had ontdekt dat aanknopingspunten toch niets uithaalden.

Consequenties

Het hoeft geen betoog dat de wijze waarop de Areopagusrede wordt geïnterpreteerd grote consequenties heeft voor de missionaire praktijk. In veel gevallen is het mijns inziens ook omgekeerd: een bepaalde theologie en dienovereenkomstige missionaire praktijk worden ingelezen in het verhaal van Paulus op de Areopagus. Omdat deze rede de twee hierboven genoemde heel verschillende kanten heeft, kan altijd ieder zijn eigen gelijk erin terugvinden. Tenzij we proberen de rede van begin tot einde volstrekt serieus te nemen en de tegenstrijdige zaken die erin lijken voor te komen op een vruchtbare wijze met elkaar verbinden. Dat is wat ik geprobeerd heb. Ik heb er zelf veel van geleerd en hoop dat het de lezers helpt tot een eigen oordeel te komen.

De boodschap

Intussen heb ik dit boek zo vormgegeven dat het gelezen kan worden als een kleine samenvatting van het christelijk geloof voor mensen die hier en nu op zoek zijn naar de vraag: wat is het specifieke en onopgeefbare van het christelijk geloof? En wat moet in ieder geval aan de orde komen, wanneer ik een ander wil vertellen wat dit geloof inhoudt? We zullen zien dat Paulus niet alles in een keer heeft verteld. Maar daarom is des te meer intrigerend wat hij wèl heeft gezegd. Het zou in ieder geval vreemd zijn wanneer wij die dingen vandaag in onze communicatie over zouden slaan.

In dit derde deel van mijn trilogie gaat het dus om de kernpunten van het christelijk geloof, zoals die door een van de eerste zendelingen, Paulus, zijn verwoord. Wij worden uitgenodigd ons daartoe te verhouden wanneer wij op zoek zijn naar herbronning van ons geloof en wanneer we ons bezinnen op de boodschap die we willen overdragen. Veel kerken hebben vandaag het woord 'missionair' op hun website staan, maar tegelijk is er grote verlegenheid wanneer het gaat om de boodschap die bij dat woordje 'missionair' hoort. Met dit boek wil ik een bijdrage leveren aan de noodzakelijke bezinning op de vraag: waarom is het christelijk geloof zo belangrijk dat we er anderen blijvend of opnieuw mee lastig willen vallen?